



KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI O'QUVCHILAR QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK USULLARI

Axmedova Navbahor Najmiddinovna

Samarqand viloyati Pastdarg'om tumani 3-maktab psixologi

Annotaytsiya: *Dunyoni chuqurroq bilish, tobora ko'proq yangi jarayonlar, odamlar va undagi narsalar o'rtasidagi munosabatlar va xususiyatlarni kashf etish zarur. Shuning uchun, zamon talabidan kelib chiqqan qanday yangi tendentsiyalar maktabga kirmasin, dasturlar va darsliklar qanday o'zgarmasin, o'quvchilarning intellektual faollik madaniyatini shakllantirish har doim asosiy umumiy ta'limdan biri bo'lib kelgan va shunday bo'lib qolmoqda. va tarbiyaviy vazifalar.*

Kalit so'zlar: *Aql, qobiliyat, fikrlash, matiq, idrok, xotira, tizimli tendensiya, kognitiv faoliyat, rivojlanish.*

KIRISH

Aql - bu fikrlash qobiliyatidir. Aqlni tabiat bermaydi, uni hayot davomida rivojlantirish kerak. Intellektual rivojlanish - yosh avlodni tarbiyalashning eng muhim jihati.

O'quvchining intellektual rivojlanishining muvaffaqiyati asosan sinfda, o'qituvchi o'z o'quvchilari bilan yolg'iz qolganda erishiladi. Va uning tizimli, kognitiv faoliyatni tashkil qilish qobiliyati o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqish darajasini, bilim darajasini, doimiy o'z-o'zini tarbiyalashga tayyorligini, ya'ni. ularning intellektual rivojlanishi.

Intellektual rivojlanish inson faoliyatining eng muhim tarkibiy qismi bo'lib xizmat qiladi. Aloqa, o'qish, ishlashga bo'lgan ehtiyojini qondirish uchun odam dunyoni idrok qilishi, faoliyatning turli qismlariga e'tibor berishi, nima qilishi





kerakligini tasavvur qilishi, eslab qolishi, o'ylab ko'rishi kerak. Shunday qilib, insonning intellektual qobiliyatlari faollikda rivojlanadi va o'zi maxsus turlari faoliyat.

Bolalar bilan pedagogik ishni boshlayotganda, birinchi navbatda, bolaga tabiatan nima berilganini va atrof -muhit ta'sirida nima olinganligini tushunishingiz kerak.

Inson moyilligini rivojlantirish, ularni qobiliyatga aylantirish - ta'lim va tarbiyaning vazifalaridan biri bo'lib, uni bilimsiz va intellektual jarayonlarni rivojlantirmasdan hal qilib bo'lmaydi.

Aql -idrokn rivojlantirish jarayoni o'quv va kognitiv faoliyatning to'g'ri tashkil etilishi bilan mumkin bo'ladi va ayniqsa, boshlang'ich maktab yoshida, bilish uchun shaxsiy ehtiyojlari etarlicha kuchli bo'lganda samarali bo'ladi. Intellektual qobiliyatlarni rivojlantirish, mustaqil, ijodiy, izlanish, izlanish tafakkurini rivojlantirish asosiy vazifalardan biridir maktabda o'qish umuman va ichida boshlang'ich sinflar jumladan. Boshlang'ich ta'lim bolalarning intellektual rivojlanishining asosiy poydevorini yaratishi kerak, bu esa o'z harakatlarini tanqidiy baholaydigan, taqqoslaydigan, taqqoslaydigan, muammoni hal qilishning bir necha usullarini ilgari suradigan, ajratib ko'rsatadigan ijodiy, mustaqil fikrlaydigan odamni tarbiyalash uchun sharoit yaratadi. asosiy narsa va umumiy xulosalar chiqarish; bilimlarni nostandart sharoitlarda qo'llash.

Bu faqat bitta shart bilan mumkin bo'ladi: talabaning intellektual rivojlanishi ustida tinimsiz ishlash.

- Va intellektual qobiliyat nimani anglatadi?

Intellektual qobiliyat - bu bir emas, balki ko'p turdagi faoliyatni bajarish uchun zarur bo'lgan qobiliyatlardir.

Intellektual qobiliyat - bu xotira, idrok, tasavvur, fikrlash, nutq, e'tibor. Ularning rivojlanishi boshlang'ich maktab yoshidagi bolalarni o'qitishning eng muhim vazifalaridan biridir.





Talabaning intellektual qobiliyatining rivojlanishi turli xil muammolarni hal qilmasdan amalga oshmaydi. Vazifa - bu kognitiv, qidiruv va ijodiy jarayon, unda fikrning birinchi uyg'onishi ifodalanadi. Maktab amaliyotidan ma'lumki, biror narsani notanish tomondan ko'rib chiqishni talab qiladigan savollar ko'pincha bolalarni chalkashtirib yuboradi. Va bu tushunarli: axir ularga bu o'rgatilmagan. Ayni paytda, xuddi shu mavzuni o'ndan ko'rib chiqish foydalidir turli tomonlar bir tomondan o'n xil mavzuni o'rganishdan ko'ra.

Intellektual qobiliyatlarni qayerda va qanday rivojlantirishimiz mumkin?

Boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'z ishlarida foydalanadigan asosiy ish shakllari ob'ekt doirasi intellektual o'yinlar

Olimpiada

O'quvchining intellektual rivojlanishining muvaffaqiyati asosan sinfda, o'qituvchi o'z o'quvchilari bilan yolg'iz qolganda erishiladi. O'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqish darajasi, bilim darajasi, doimiy o'zini o'zi tarbiyalashga tayyorligi, ya'ni ularning intellektual rivojlanishi o'qituvchining "idishni to'ldirish va mash'ala yoqish" qobiliyatiga, uyushish qobiliyatiga bog'liq. tizimli bilim faoliyati.

Aqlli o'yinlar.

Maxsus intellektual o'yinlardan foydalanganda talabalar orasida yanada faollikni kuzatish mumkin, ular o'z mexanizmiga ko'ra talabalardan faol kognitiv faollikni talab qiladi. Bu toifaga "tez o'ylab topiladigan" muammolar-katta qiziqish uyg'otadigan charades, jumboqlar ham kiradi. Bularga mashhur jumboqlar kiradi. Kichik yoshdagi o'quvchilarning topishmoqlarini taxmin qilish ijodiy jarayon, topishmoqning o'zi esa ijodiy vazifa sifatida qaralishi mumkin.

Jumboq hikoyasi- v bu ish tabiat haqida, bunga javob

Agar bolalar o'zlari uchun tabiatning muayyan aloqalari va qonunlarini tushungan bo'lsa, bunga erishish mumkin.



Kuzatish, o'qitishning asosiy usullaridan biri sifatida juda uzoq vaqtdan beri ma'lum bo'lgan, ammo zamonaviy o'qitish uslublarida u o'z ahamiyatini yo'qotmagan, aksincha, barcha yangi xususiyatlarga ega bo'lib, tabiiy fanlar uchun majburiydir.

Kuzatish jarayonida o'quvchilarda tabiat hodisalarini ko'rish, payqash va tushuntirish qobiliyati shakllanadi. Boshlang'ich sinflarda bolalarni tabiatda bevosita kuzatish ilmiy, tushunarli va qiziqarli bo'lishi kerak. Tabiat ufqi, maktab o'quvchilarining umumiy ongini boyitadi, kuzatish, e'tibor, fikrlash, estetik tuyg'ularni rivojlantiradi.

Multimediya bo'yicha taqdimotlar

Bu yosh o'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini rivojlantirish uchun juda muhimdir didaktik o'yin.

O'yinning ahamiyati shundaki, uni nafaqat sinfda, balki darsdan tashqari mashg'ulotlarda ham qo'llash mumkin ("Matematik bo'sh vaqt", KVN,

"Mutaxassislar jangi", "Aqlli va aqlli erkaklar"), shuningdek darslar davomida.

Hatto Yan Amos Komensiy ham talabaning har qanday asarini ruhiy mamnunlik va ruhiy quvonch manbai qilishga undagan. O'qituvchi uchun butun o'quv jarayoni shunday tuzilgan bo'lishi kerakki, bola o'rganishni nafaqat vazifa, balki quvonch deb bilsin, o'rganish ishtiyoq bilan amalga oshirilishi mumkin.

O'qituvchilar o'quv jarayonida qiziqarli vazifalar, jumboqlar, rebuslar, anagrammalar, o'yin psixo-treninglaridan tizimli ravishda foydalanishi kerak. Xotirani, e'tiborni, mantiqiy fikrlashni rivojlantirish uchun ishlarga ko'proq vazifalarni kiritish kerak. Boshlang'ich maktab o'quvchilarining intellektual qobiliyatlarining rivojlanishi yuqori darajadagi aqliy operatsiyalarga asoslangan.

Yuqorida aytib o'tilganidek, boshlang'ich maktab yoshidagi bolalarning intellektual rivojlanishi muammosini hal qilish muhimligiga e'tibor qaratiladi,





chunki aynan shu davrda intellekt ayniqsa jadal rivojlanadi. Kichik maktab o'quvchilarining intellektual qobiliyatlarining rivojlanishi ko'p jihatdan nafaqat o'quv va kognitiv faoliyatning, balki talabalarning keyingi hayotining ham muvaffaqiyatini ta'minlaydi. O'qituvchilarning ko'plab kuzatuvlari, psixologlarning tadqiqotlari ishonchli tarzda shuni ko'rsatadiki, maktabning boshlang'ich sinflarida aqliy faoliyat usullarini o'zlashtirmagan bola, odatda, muvaffaqiyatsizlar toifasiga kiradi.

XULOSA

Bittasi muhim yo'nalishlar bu muammoni hal qilishda boshlang'ich sinflarda barqaror shakllanishi bilan bog'liq bolalarning intellektual to'liq rivojlanishini ta'minlaydigan shart -sharoitlar yaratishdir kognitiv qiziqishlar, muammolarni hal qilish yo'llarini izlashda aqliy faoliyat qobiliyatlari va ko'nikmalari, ongning fazilatlar, ijodiy tashabbuskorlik va mustaqillik. Bu muammoning echimi asosan aql hodisasining mohiyati va uning rivojlanish xususiyatlarini tushunish bilan belgilanadi bolalik.

Aql muammosi, shunga qaramay katta raqam ustida ishlash bu masala jahon va milliy tarixda psixologik tadqiqotlar eng ziddiyatli bo'lib qolmoqda. Hozirgacha aqlning aniq ta'rifi yo'q edi. U intellektga bo'lgan nuqtai nazarga, uni tavsiflovchi xususiyatlarga va oxir -oqibat, tadqiqotchi tomonidan intellektni hisobga olish uchun tanlangan uslubiy yondashuvga qarab talqin qilinadi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarning ilmiy-nazariy asoslari
Muhammedov A,

To'raqulov D T. Nashiroti 2014

2. Didaktik ta'limni o'qitish metodikasi 2021. To'raqulov D, Musayev M

3. Ta'lim muassalarida tarbiyaviy ishlar tizimiga innovatsion yondashuvlar
Shirinov M, Najmiddinova S.

